

O TRADIȚIE EUROPEANĂ: HERALDICA TERITORIALĂ DISTRICTUALĂ

Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei **Mariana ȘLAPAC**,
vicepreședinte al Comisiei Naționale de Heraldică
Institutul Patrimoniului Cultural

Aparițiile editoriale în domeniul științelor istorice auxiliare nu sunt prea dese în țara noastră și întotdeauna constituie un prilej de bucurie. Noua carte a colegului Silviu Andrieș-Tabac, doctor în istorie, istoric-arhivist și heraldist, Heraldistul de Stat al Republicii Moldova, intitulată *Stemele și drapelele raioanelor Republicii Moldova*, care a văzut lumina tiparului în 2018 la Muzeul Național de Istorie a Moldovei, se înscrie printre astfel de evenimente cu mesaj pozitiv. Din start trebuie să remarcăm faptul că lucrarea a fost recenzată de cunoscuți specialiști în domeniul științelor istorice auxiliare: dr. Ana Boldureanu (Chișinău), dr. Sorin Iftimi (Iași), dr. Tudor-Radu Tiron (București), precum și faptul că a beneficiat de sprijinul editorial calificat al muzeului-editor și de cel al Tipografiei „Bons Offices”, eforturile cumulate aducând la un rezultat valabil din punct de vedere științific, calitativ din punct de vedere editorial și frumos din punct de vedere tipografic.

Volumul contribuie „la istoricul unui singur segment al domeniului heraldic din țara noastră, cel al heraldicii teritoriale districtuale, trecând în revistă faptele și evenimentele legate de introducerea și afirmarea simbolurilor raionale” (p. 11).

În primul capitol, „**Elaborarea și adoptarea simbolurilor raionale**”, autorul se referă la istoricul edificării cadrului normativ în domeniul heraldicii în țara noastră, la evoluția procedurilor de elaborare și adoptare a simbolurilor heraldice și vexilologice, punând accentul pe heraldica și vexilologia teritorială districtuală, precum și la problemele pe care le-a avut Comisia Națională de Heraldică de pe lângă Președintele Republicii Moldova în acest proces.

Elaborarea stemelor și drapelelor raionale a demarat în 2004, dar, din păcate, nu s-a încheiat încă. Ultimele patru raioane de subordonare guvernamentală directă, ale căror steme și drapele nu fuseseră aprobate și înregistrate până la data redactării cărții au fost: Briceni, Căușeni, Florești și Taraclia. La capitolul restanțelor se înscriu simbolurile raioanelor UTA Găgăuze și ale celor transnistrene.

În cel de-al doilea capitol, „**Descrierea și semnificațiile stemelor și drapelelor raioanelor de subordonare guvernamentală directă**”, autorul se referă

Silviu ANDRIEȘ-TABAC. *Stemele și drapelele raioanelor Republicii Moldova*. Chișinău: Muzeul Național de Istorie a Moldovei, 2018. 230 p.: il.

la simbolurile celor 32 de raioane prevăzute de Legea nr. 764-XV din 27 decembrie 2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, care au fost deja adoptate și înregistrate sau care se află în curs de elaborare și adoptare. Sunt trecute în revistă blazonările stemelor și descrierile drapelelor, anexându-se imaginile alb-negru conturate ale acestor însemne, datele referitoare la avizarea lor de către Comisia Națională de Heraldică, la adoptarea de către consiliile raionale și la înregistrarea în Armorialul General al Republicii Moldova, precum și explicațiile oficiale care s-au dat acestor simboluri la momentul adoptării. Unde a fost cazul, s-au oferit informații sumare și despre imnurile raionale.

Pentru a crește vizibilitatea internațională și pentru popularizarea terminologiei speciale profesionale, la sfârșitul fiecărui compartiment dedicat unui raion concret, au fost atașate blazonarea stemei și descrierea drapelului (oficializate sau aflate în faza de proiect de autor), precum și o scurtă explicație a simbolicii lor în limba rusă. Pentru însemnele deja înregistrate în Armorialul General al Republicii Moldova și care au primit în urma acestui act descrieri oficiale omologate de CNH și publicate în „Monitorul Oficial al Republicii

Moldova”, au fost date aceste descrieri anume. Pentru proiecte, blazonările și descrierile în rusă, ca și în română, aparțin autorului.

Urmând linia capitolului II de a face propuneri de proiecte de steme și drapele pentru raioanele ce nu le au oficializate, autorul inserează un capitol III, „**Proiecte de simboluri raionale pentru unitățile administrativ-teritoriale cu statut special**”, rezervat propriilor proiecte pentru raioanele Unității Teritoriale Autonome Găgăuze și raioanele cuprinzând unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului cărora li se pot atribui forme și condiții speciale de autonomie.

„Întârzierea alinierii celor două unități teritoriale cu statut autonom la procesul heraldic național, scrie autorul, are cauze multiple și diferite, a căror elucidare și trecere în revistă nu fac subiectul cercetării date. Nu ne interesează aici formulele juridice de constituire și funcționare a raioanelor existente *de facto* în componența lor. Sarcina noastră este una pur profesională: să sugerăm soluții primare pentru stemele și drapelele viitoare ale acestor raioane, care sunt trup din trupul țării noastre, căci ignorarea lor (voită sau în stil „struțian”) nu poate fi decât dăunătoare din perspectiva zilei de mâine. Proiectele noastre trebuie citite ca exerciții științifice teoretice pure” (p. 141).

Structura acestui capitol, pentru fiecare raion, urmează structura capitolului precedent.

În „**Încheiere**”, autorul arată că „La fel ca și în cazul stemelor județelor din 1999–2003, principala sursă de inspirație pentru noile steme raionale au constituit-o stemele județelor istorice ale Basarabiei, dar și stemele ținuturilor medievale aflate sau atribuite recent și necunoscute în heraldica districtuală din perioada modernă și contemporană de până la independență. În conformitate cu principiul eredității și continuității simbolurilor heraldice, majoritatea stemelor noi au făcut referințe mai explicite sau mai fine la această emblematică care face parte din patrimoniul nostru cultural. Mobilele sugerate utilizând celelalte procedee heraldice, ca cel al armelor grăitoare sau cel al armelor

aluzive, au completat mobilele istorice. Noile steme reflectă adesea bogăția naturală a țării, ocupațiile economice preponderente, tradițiile culturale, evenimente istorice de excepție. Drapelele raionale au urmat calea normelor vexilologice în vigoare și au fost elaborate în baza stemelor respective. O parte a acestora, la fel ca și în cazul stemelor, au fost puse în legătură cu drapelele județelor din 1999–2003” (p. 167-168).

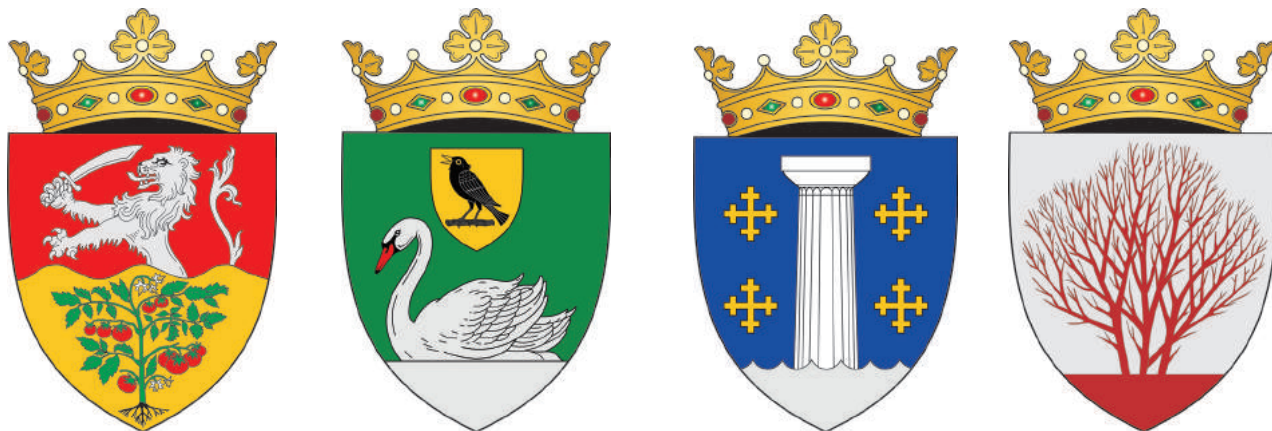
Demersul este însoțit de o „**Bibliografie selectivă**”, cuprinzând numai lucrări generalizatoare și de strictă necesitate pentru cunoașterea evoluției heraldicii, vexilologiei și sigilografiei districtuale românești în general, cu accent clar pe teritoriul actual al Republicii Moldova, precum și de rezumate desfășurate în limba franceză și limba rusă.

Urmează un frumos „**Album heraldic**” care include imaginile color ale tuturor stemelor și drapelelor raionale, oficializate sau doar cu statut de proiect de autor, ordonate alfabetic după denumirea raioanelor, indiferent de subordonarea lor. În acest album se pot urmări lucrările mai multor pictori (Iurie Caminschi, Mariana Șlapac, Simion Zamșa, Veaceslav Vatamaniuc, Claudia Cazac, Natalia Rotaru ș.a.), care au oferit viziunea lor artistică pentru însemnele heraldice și vexilologice ale raioanelor Republicii Moldova.

La sfârșitul volumului se anexează o „**Tabula gratulatoria**”.

Dintre instrumentele auxiliare de regăsire a informației lipsește doar harta administrativă a Republicii Moldova. Prezența acesteia ar fi înlesnit cu siguranță localizarea raioanelor despre care este vorba pentru cetățenii străini care nu cunosc geografia țării.

Este de remarcat, în încheierea acestei prezentări, crezul autorului că „finalizarea procesului de adoptare a simbolicii heraldice și vexilologice raionale va întregi tabloul unei alte identități a Republicii Moldova, una din numeroasele care o definesc ca țară de tradiție europeană, contribuind la consolidarea legăturilor dintre cetățenii ei” (p. 168), crez la care subscriem cu toată căldura.

Stemele raioanelor Anenii Noi, Cantemir, Rezina, Sângerei.